UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Parallela Geographiae Veteris Et Novae

Briet, Philippe

Parisiis, 1648

Liber Octavvs. De Belgio.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13147

Visual Library

LIBER OCTAVVS.

De Belgio.

EVROPÆARVM regionum eſt illa minima, ſi amplitudinem ſpectaueris; ſi diuitias, & hominum frequentiam, paucis admodum decedet; vrbibus ita frequentibus, vt ſeſe contingere videantur.

CAPVT PRIMVM.

De Belgio generatim.

QVÆREMVS eius Nomina, Quantitatem, Qualitatem, Mores, Politiam, Linguam, Religionem.

§. 1. Nomen Belgij.

VARIA huius Regionis nomina deprehendo apud ſcriptores.

1. eſt BELGIVM quo ferè vtuntur omnes qui Latinè ſcribunt. Quod qui referunt ad Belgium Cæſaris ſatis à nobis ſuprà refutati ſunt. Nomen igitur hoc habet à Galliâ Belgicâ, cuius maximam partem hæc Regio continet.

2. NIDESLANDIA, ſeu Neuerlanlia, hoc eſt Regio inferior, vulgò *les Pays Bas*: qui autem Germaniam inferiorem nominarunt, perperam totius nomen affinxerunt parti. Nam inferiori Germaniæ & quæ trans Mœnum iacet hoc quoque Belgium attexitur.

3. FLANDRIA *la Flandre*, ita dicta vel à flatibus, vel fluctibus maris, quia Oceano Germanico verberatur, vt legitur in actis Aldenburgenſis monaſterij; vel à voce *Flandra*, quæ æſtuaria ſonat, quod magis probat Meyerus: vel denique à Flanberto quodam, quem Clodio Francorum Rex huic oræ maritimæ præfecit, vt Flandri loquuntur Annales.

§. 2. *Quantitas Belgij.*

Longitudo eius *Geographica* deſumitur ab oppido *Hedino*, ferme

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Treuiros vſque, continétque circiter 180. millia paſſuum.

Latitudo item *Geographica* conſideratur à *Theodonis villa*, ad *Amelandiam* Inſulam, & circiter ducenta paſſuum millia continet.

Vbi obſeruabis longitudinem & latitudinem Belgij aliter quoque ſumi poſſe, videlicet pro maximâ & minimâ extenſione, eóque in ſenſu longitudinem Geographicam dicendam eſſe latitudinem, latitudinem Geographicam longitudinem appellandam: quod accidit iis regionibus, quæ latiùs patent à Septentrione in Meridiem, quàm ab Occidente in Orientem.

§. 3. *Qualitas Belgij.*

Hæc Regio paulò humidior eſt, ideóque paſcuis quàm cerere lætior; ferè tota paluſtris eſt. Canabim & linum vbique profert. Equos fortiſſimos emittit. Ferè ſerpentibus caret, ſi paucos colubros excipias. Raró hîc tonat & fulgurat: hyems perfrigida, rigentibus quotannis fluminibus. Quàm ſit populoſa arguit vrbium multitudo quæ ſupra ducentas numerantur, cum centum & ampliùs maioribus burgis vrbium iure fruentibus. Certè anno 1380. vnum Gandauum, vt cæteras vrbes taceam, octoginta armatorum millia exhibuit.

§. 4. *Mores Belgarum.*

Simpliciores ſunt Belgæ, & minimè mali, ſed ſi ſemel in fraudem eos induxeris inimicos experieris. Philoxeni omnes, omnes munditiem amant, quæ in omnibus eorum rebus ſingularis eſt. Pecuniæ auidi, ideóque mercaturæ diligenter incumbunt. Deſides ferre non poſſunt, eóſque per vim ad laborem compellunt. Retinentiſſimi ſunt religionis, ad hanc tamen compelli nolunt. Principibus ſuis orantibus omnia concedunt, exigentibus omnia negant, & amore potiùs quàm imperio regi volunt.

§. 5. *Politia Belgarum.*

Ex quo Carolus Magnus Saxones ſæpiùs rebellantes in eâ regione collocauit, indigenis rebellionis ſuæ afflauere virus. Quid

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

enim aliud noſtræ narrant hiſtoriæ, quàm Flandrorum cõtra Principes ſuos contumaciam? Habebant ergo Principem Clientem Regis Francorum; quod ius demũ ab Franciſco I. captiuo per vim extorſit Carolus V. Imperator cui hæreditario iure Belgium obuenerat. Porrò ſub Carolo non proceſſerunt malè res Belgij, ſed rerum potiente Philippo II. eius filio, Margarita Auſtriaca hîc Rempublicam adminiſtrãte, res turbari cœperũt. Hæc enim volebat inducere decreta Sacro-Sanctæ Synodi Tridẽtinæ; ſed reſtitere acriter Lutherani atq; Caluiniſtæ, vno nomine dicti Geuſij *les Geux de Flandre*. Hi enim non contenti verbis inſectari Catholicos, etiam imagines deiecere, diſturbauere templa, Antuerpiæ, & aliquot in locis. Dux tamen Albanus eò miſſus rem Catholicam reſtituit. Sed dum ſeueriùs in rebelles animaduertit, nouiſque exactionibus Prouinciam videtur exhaurire, vexillum rebellionis eſt ſublatum Arauſicano principe belli incentore atque Duce. Miſſus eò Ioannes Auſtriacus rem componere potuiſſet, niſi ab eo Rex Hiſpanus ſibi cauiſſet. Tantùm ergo abfuit, vt rebelles reconciliaret Principi, quin etiam exoriretur noua factio, dicta *des Malcontens*, quæ nec Hiſpanis, neque Statibus fauebat. Eo demortuo Dux Parmenſis ſatis feliciter Hiſpanorum negotia promouit, ſed dum rebelles vrget acriùs anno 1581. ad defectionem impulit, quâ Regem Hiſpaniæ Principem ſuum eiurauere, vnde bella enata, quæ tantâ circumpoſitarum gentium contentione etiamnum geruntur. Hinc orta diuiſio Belgij in Status Hollandicos, & Hiſpanicam ditionem; de quibus mox agemus.

§. 6. *Lingua Belgarum.*

BILINGVES Belgæ, vnde orta diuiſio Flandriæ in Gallicam, & Teutonicam. Flandrica dialectus parum à Germanicâ differt; Gallicam, Walonicam vocant *le Vallon*, quæ à Picardicâ parùm diſſidet, niſi quòd adhuc ſit inquinatior.

§. 7. *Religio Belgarum.*

VBI ſeruata eſt Catholica Religio, nihil Belgis magis pium, vbi abolita nihil à pietate alienum magis. In Hiſpanicâ ditione Catholici omnes: apud Batauos omnes ſectæ tolerantur præter ve-

DIVISIO BELGII IN XVII. PARTES,

les dix-ſept Prouinces des Pays-Bas.

QVATVOR DVCATVS, *les quatre Duchez.*	BRABANTIÆ: *de Brabant.* Bruxellæ, *Bruxelles.*	
	LIMBVRGICVS: *de Limbourg.* Limburgũ, *Limbourg.*	
	LVCEMBVRGICVS: *de Luxembourg.* Lucemburgum *Luxembourg.*	
	GVELDRIÆ: *de Gueldre*	Neomagus: *Nimegue.* Ruremonda: *Ruremonde.* Arnemium: *Arnhem.*
SEPTEM COMITATVS *les ſept Comtez.*	FLANDRIÆ: *de Flandre.* Gandauum: *Gand.*	
	ATREBATENSIS: *d'Artois.* Atrebatum: *Arras.*	
	HANNONIÆ: *de Haynault.* Mõtes: *Mons en Haynault.*	
	HOLLANDIÆ: *de Hollande*	olim Dordracum: *Dordrek:* nunc Amſtelodamũ: *Amſterdam.*
	ZELANDIÆ: *de Zelande.* Middeburgũ: *Middebourg.*	
	NAMVRCI: *de Namur.* Namurcum: *Namur.*	
	ZVTPHENSIS: *de Zutphen.* Zutphanium: *Zutphen.*	
MARCHIONATVS VNVS *vn Marquiſat.*	SANCTI IMPERII *le Marquiſat du S. Empire.*	Antuerpia: *Anuers.* Bruxellæ: *Bruxelle.* Louanium: *Louuain.* Niuella: *Niuelle.*
QVINQVE DOMINIA *cinq Seigneuries.*	FRISIÆ OCCIDENTALIS: *Veſtfriſe.* Leouardia: *Lieuuarden.*	
	MECHLINIÆ: *de Malines.* Mechlinia: *Malines.*	
	TRAIECTI: *d'Vtrech.* Traiectum ad Rhenum: *Vtrech.*	
	TRANISELLANÆ: *Oueryſſel.* Dauenteria: *Deuenter.*	
	GRONINGIÆ: *de Groninge.* Groninga: *Groninge.*	

Nunc verò ſingulæ hæ Prouinciæ iterum diſtribuendæ ſunt, quod vt fiat commodiùs methodi cauſa, eas ad duas ditiones reuocamus, Batauicam, *les Eſtats de Hollande*, & Hiſpanicam, quâ continentur Prouinciæ quæ in fide perſtiterunt.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

enim aliud noſtræ narrant hiſtoriæ, quàm Flandrorum cõtra Principes ſuos contumaciam? Habebant ergo Principem Clientem Regis Francorum; quod ius demũ ab Franciſco I. captiuo per vim extorſit Carolus V. Imperator cui hæreditario iure Belgium obuenerat. Porrò ſub Carolo non proceſſerunt malè res Belgij, ſed rerum potiente Philippo II. eius filio, Margarita Auſtriaca hîc Rempublicam adminiſtrãte, res turbari cœperũt. Hæc enim volebat inducere decreta Sacro-Sanctæ Synodi Tridẽtinæ; ſed reſtitere acriter Lutherani atq; Caluiniſtæ, vno nomine dicti Geuſij *les Geux de Flandre*. Hi enim non contenti verbis inſectari Catholicos, etiam imagines deiecere, diſturbauere templa, Antuerpiæ, & aliquot in locis. Dux tamen Albanus eò miſſus rem Catholicam reſtituit. Sed dum ſeueriùs in rebelles animaduertit, nouiſque exactionibus Prouinciam videtur exhaurire, vexillum rebellionis eſt ſublatum Arauſicano principe belli incentore atque Duce. Miſſus eò Ioannes Auſtriacus rem componere potuiſſet, niſi ab eo Rex Hiſpanus ſibi cauiſſet. Tantùm ergo abfuit, vt rebelles reconciliaret Principi, quin etiam exoriretur noua factio, dicta *des Malcontens*, quæ nec Hiſpanis, neque Statibus fauebat. Eo demortuo Dux Parmenſis ſatis feliciter Hiſpanorum negotia promouit, ſed dum rebelles vrget acriùs anno 1581. ad defectionem impulit, quâ Regem Hiſpaniæ Principem ſuum eiurauere, vnde bella enata, quæ tantâ circumpoſitarum gentium contentione etiamnum geruntur. Hinc orta diuiſio Belgij in Status Hollandicos, & Hiſpanicam ditionem; de quibus mox agemus.

§. 6. *Lingua Belgarum.*

BILINGVES Belgæ, vnde orta diuiſio Flandriæ in Gallicam, & Teutonicam. Flandrica dialectus parum à Germanicâ differt; Gallicam, Walonicam vocant *le Vallon*, quæ à Picardicâ parùm diſſidet, niſi quòd adhuc ſit inquinatior.

§. 7. *Religio Belgarum.*

VBI ſeruata eſt Catholica Religio, nihil Belgis magis pium, vbi abolita nihil à pietate alienum magis. In Hiſpanicâ ditione Catholici omnes: apud Batauos omnes ſectæ tolerantur præter ve-

ram atque ſinceram. Regio hæc olim paucos habebat Epiſcopos, ſed ſuperiori ſæculo, cùm crederent Hiſpani, eos ad impediendam rebellionem valituros, aliquot addiderunt, & hanc diſtributionem inuexerunt.

BELGIVM CHRISTIANVM	ARCHIEP. MECHLINIENSIS *de Malines.*	Antuerpienſis: *Anuers.*
		Brugenſis: *Brugge.*
		Gandauenſis: *Gand.*
		Yprenſis: *Ypres.*
		Ruremondenſis: *Ruermonde.*
		Boſcoducenſis: *Boiſleduc.*
	ARCHIEP. CAMERACENSIS *de Cambray.*	Atrebatenſis: *Arras.*
		Tornacenſis: *Tournay.*
		Sant-Audomarenſis: *S. Omer.*
		Namurcenſis: *Namur.*
	ARCHIEP. TRAIECTENSIS *d'Vtrech.*	Deuenterienſis: *Deuenter.*
		Groningenſis: *Groninge.*
		Harlemenſis: *Harlem.*
		Leouardienſis: *Lieuuarden.*
		Midelburgenſis: *Mildebourg en Zelande.*

CAPVT II.

Belgium Batauicum, les Eſtats, ou les Eſtats de Hollande.

AGGREDIMVR eam partem Belgij, vnde è piſcatoriis aliquot nauigiis noua Reſpublica ante annos 70. caput extulit: quæ armis in dies prævalida ſuperiorem pati nec terrâ velit, nec mari iam poſſit: quæ in exiguum Europæ angulum compacta per totum orbem colonias ſpargit, tam commoda Gallis & Britannis, quàm Hiſpano, Auſtriacóque terribilis. Quæ iam in vtrâque Indiâ, claſſibus totis mercaturam exercet, bellum quocumque, mercéſve circumferens.

Hic verò Reip. ſtatus ex omnibus temperatus videtur. Habet aliquid Ariſtocratici, quia pauci negotiis præficiuntur: Monarchici nonnihil, quoniam Imperatorem eligit vnum, ex quo tota belli pendet adminiſtratio; denique ſeruat aliquid Democratici, quoniam vrbes delegatos ſubmittunt, ſine quibus nihil confici

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

poteſt. Porro is eſt ſuffragiorum ordo: *Primum* dat Gueldria & Zutphanium: *Secundum* Hollandia: *Tertium* Zelandia: *Quartum* Traiectenſis ditio: *Quintum* Friſia: *Sextum* Tranſiſellana: *Septimum* denique Groningia & Ommelandicæ. Hagæ fere negotia publica tractantur, *la Haye*, vbi conſilium duplex, Bellicum & Maritimum. Societas item duplex, Eſtindica, ſeu Indiæ Orientalis, & Veſtindica Indiæ Occidentalis. Potentiam huius Reip. arguit, quòd mille bellicas naues armare poſſit, quòd anno 1605. Regiones illæ tributi nomine milliones viginti & vnum cum 540996. libris penſitarint.

§. 1. *Gueldria Batauica*, la Gueldre Hollandoiſe; *diuiſa in quatuor Tetrarchias, quarum vnam poſſidet Hiſpanus, nomen habet à monſtri voce* Gelre, *quam edebat latens ſub Eſculo, à duobus fratribus cæſa fera eſt.*

NEOMAGENSIS TETRARCHIA *le Quartier de Nimegue*, In BETVVIA *la Betune, ou le Betauu.*

- NEOMAGVS, ſeu Nouiomagus: *Nimegue*, vrbs Imperialis olim, & libera, atque caput Vicecomitatus ad Fl. Vahalim, vnde ducta foſſa ad Arnhemum ſumptibus vtriuſque ciuitatis.
- Thiela, ſeu Tila & Tiletum: *Tiel*, ad confluxum Moſæ & Vahalis, ditionis caput quæ *Tyelskenveert* dicitur, eius Dominus *l'Amptmande de Tiel.*
- Bommelium, vel Bomeria: *Bommel*, in Inſula *Bommeleweert.*
- Schenkium: *Schent*, arx munitiſſima à Martino Skenkio conditore ſic dicta, Flandris *Skenkenskans*, vel *Skrauenvveert*, in Inſula Grauiuardia *Grauenvveert*, vbi Rhenus in Vahalim, & Rhenum ſcinditur.
- Bura: *Buren*, Comitatus titulo non procul à Fl. Linga, Naſſouiorum.
- Culenburgum: *Culenbourg*, cum arce munitiſſimâ iuris Hiſpanici ad ripam Leccæ ſiniſtram.
- Battenburgum: *Battenbourg*, vbi olim arx, nunc diruta.
- Munitio Sant-Andreana: *le Fort S. André*, ab An-

dreâ Auſtrio Cardinale excitari iuſſa, vt Bommelium coërceret, ſed ei in vicinâ Inſulâ Voorna *Voorn*, Mauricius aliam arcem oppoſuit de ſuo nomine.

ARENACENSIS TETRARCHIA *le Quartier d'Arnhem*, In **VELVVIA**, ſeu Velaunia, *la Veluue*.

ARENACVM: vetus oppidum vulgò *Arnhem*, mille paſſibus à Foſſa Druſiana, quæ nunc dicitur *Iſell-oort*; vbi Rhenus ſectus facit vno è ſuis alueis Vahalim. Hæc eſt ſedes Senatus huius Prouinciæ, & Cancellaria.

Harderuicum: *Harderuuick*, ad interiorem ſinum Freti Auſtralis vulgò *Zuyderzée*, ſatis commodus portus: Academia celebris, & vbi moneta Gueldriæ percutitur. Hæc vox Latinè vicum Opilionum ſonat.

Elburgus, ad idem Fretum: *Elbourg*, oppidulum non inelegans.

Wageninga: *Vvagening*, olim affixa Rheno, nunc parum diſſita. Credunt aliqui eſſe vada Taciti; alij tamen olim dictam Vaganum arbitrantur.

Hattemum: *Hattem*, ad Iſellam, oppidulum munitum cum arce.

§. 2. *Comitatus Zutphanienſis, ſeu Tetrarchia Zutphaniæ, olim pars Gueldriæ,* le Comté, ou Quartier de Zutphen.

ZVTPHANIA: *Zutphen*, Iunio ciuitas Vſipetarum ad Fl. Iſallam, vbi in eum cadit Fl. Berkela *Berkel*, à Batauis & Hiſpanis alternante fortunâ recepta, hodie munitiſſima.

Doeſburgus, ſeu Duſburgum: *Doesburg*, ad Iſallam, oppidulum lautum & permunitum.

Grolla: *Grolle*, egregiè munita ad Fl. Slingam *Slinck*, qui mox in Berkelam cadit, Hiſpanis erepta.

Brefortia: *Breefort*, in paluſtri loco ſita.

Iſelburgus: *Iſelbourg*.

Anholtium: *Anholt*.

Dotechemum: *Dotechem*, ad Fl. *Old-Iſel*, duplici muro ſeptum.

Lochemum: *Lochem*, ad Fl. Berkelam.

Bronchorſtum : *Bronchorſt*, ad Iſallam Comitatus, vno milliari à Zutphaniâ.

§. 3. *Hollandia, ſic dictam volunt aliqui quaſi* pays des Bois, *alij quaſi* Terre-creuſe. *Tota paſcua eſt; lanifica ſine lino, fabrilis ſine ligno.*

NVM. I. *Hollandia Meridionalis.*

TERRITORIVM ALTENENSE *Territoire d'Alten.*	VORCOMIVM, aliter Woudrichemum, Thuano Vandricomium : *Vorcum*, ad Vahalim habens è regione Lœueſteyniam arcem. Oppidum eſt valdè munitum. Hueſdenum, ſiue Heuſda : *Heuſden*, oppidulum cultiſſimum, & firmum.
TERRIT. ABLACENSE *Territoire d'Ablas.*	GORICHEMVM : *Gorcum*, ad Iſallam vbi recipit Lingam Fl. tardum, vrbs cincta propugnaculis egregiis. Viana : *Vianen*, ad Leccam Fl. cum caſtro, Brederodiæ familiæ. Neoportus : *Nieuport*, ad Fl. Leccam : defecit in burgum.
TERRIT. KRIM *Territoire de Krimpen.*	Schoonhouia : *Schoonhouen*, oppoſita Neoporto, & verò ex eius ruinis creuit, ad Elicem ex Iſalla deriuatum ſita eſt. Krimpenum : *Krimpen.*
DECERPTA BRABANTIÆ *Rogneures de Brabant.*	Gertrudis mons, ſeu Gertrudenbergum : *Gertuydenberg*, ad Fl. Meruam, celebre oppidum piſcatione Clupearum *des Aloſes.* Scuenberga : *Scuenberg*, Comitatus caput. Clundera : *Clundert*, in Inſula Ruygenhillenſi *de Rogenill*, ditionis Arauſicanæ. Villemſtadium : *Villemſtad*, à Guilielmo Arauſicano excitata in eâdem Inſulâ.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

NVM. 2. *Hollandia Septentrionalis.*

- VERA HOLLAN-
  - AMSTERLANDIA *Amſterlande.*
    - AMSTELODAMVM: *Amſterdam*, ad Amſtelam Fl. & Damum quæ molem ſonat, vrbs primaria iam Hollandiæ, & prima ordinum, ex quâ plus vectigalium quàm ex reliquis Statuum vrbibus prouenit, pagus tantùm ante annos 300.
  - SKIELANDIA *Skielande.*
    - SCHIEDAMVM: *Schiedam*, ad Fl. Schiam, ſeu Alueum, & dicebatur priùs nouum Damum.
    - Rotterodamum: *Roterdam*, emporium celebre ad Fl. Rotterũ *Rotte*, patria Eraſmi.
    - Gouda: *Goude*, ad Iſallam Fl. ſic dicta quaſi foſſa incuruata, quia hîc Rhenus incuruatus eſt: Chryſopolim aliqui dicere volunt.
  - DELFLANDIA *Delflande.*
    - DELFIVM: *Delft*, Lotharingi cognomento Gibboſi opus. Varias experta vices ciuitas, mœnibus nudata, incenſa, ſed ex ruinis pulchrior extitit. Dicta eſt ab alueis, ſeu incilibus, nam *Delfen* Flandricè eſt *fodere*.
    - Vlaerdinga: *Vlaerdingen*, ad Meruam quem Moſam nouum vocant, diſiectis à fluuio mœnibus in pagum redacta.
    - Graueſanda: *Graueſand*, olim ſedes Concilij Batauici; aliàs ad Moſam, nunc 3. Mil. P. ab eo diſſidet.
    - Haga Comitis dicta: *la Haye*, vbi comitia Statuum celebrantur. Hîc palatium pulcherrimum Principis Arauſicani, multæque ædes cultiſſimæ.
  - RHIN-
    - LVGDVNVM BATAVORVM: *Leyden*, dictum Ocellum Batauiæ, loco commodiſſimo ſitum, Academia percelebris; populoſiſ-

[HOLLAN]DIA.

[RHIN]LANDIA *Rheinlande.*
- ſima vrbs Hollandiæ poſt Amſtelodamũ.
- Alphenum: *Alphen*, antiquus locus ab Alpheno Varo dictus.
- Romano-burgus: *Rombourg*, quibuſdam Prætorium Agrippinæ.

VOERDENLANDIA *Voerdenlande.*
- VOERDEMVM, ſeu Woerda: *Voerden*, oppidulum paluſtri loco conditum, cum arce.
- Oudeuatera: *Oudeuuater*, oppidum munitiſſimum, peſſimè acceptũ ab Hiſpanis.

GOEDELANDIA *la Goylande.*
- NARDENVM: *Narden*, ſiue *Naerda*, oppidulum elegans ab Hiſpanis contra fœdera malè deformatum.
- Muda: *Muyden*, ad oſtia Fl. Vectæ *Vecht*, cum arce.
- Veſopum: *Veſop*, aut *Veeſp*, ad Fl. Vectam, pannificio olim celebre.

VESTFRISIA

VATERLANDIA *Vaterlande.*
- ALCMARIA: *Alkmaer*, ſeu Almaria egregiè munita, vnde repulſus fortiter Hiſpanus. Lacubus erat circumcincta, qui ſiccati agros fertiles effecerunt.
- Medemblicum: *Medenblik*, ita dicta quòd in medio lacuum, vbi firmiſſimi aggeres contra mare ex Alga quod maris *eiectamentum* eſt, ſiccúmque lapide durius redditur: fuit Regia Ducis Friſiæ olim.
- Enchuſa: *Encluyſen*, oppidum elegans furiis maris obiectum, vbi ſal purius redditur, huius ciues optimi naucleri.
- Edamum: *Edam*, nauium fabrica ad lacum hodie exhauſtum, ad Fl. Idam, ſeu Edam.
- Monachodamum: *Munikedam*, ad vicinum lacum *Monikmeer*: vrbi prætenditur Inſula *Marken*.
- Horna: *Hoorn*, à portu tortuoſo dicta, vbi cuditur moneta Veſtfriſiæ: patria Hadriani Iunij.

Purmerenda: *Purmerend*, oppidum nitidum, ex quo lacus Beemſtria *Beemſter*, in arua mutatus eſt.

la Veſt-friſe.

KENNEMERLANDIA *Kennemerland.*

- HARLEMVM: *Haerlem*, ad Fl. Sparam, qui creditur eſſe Alueus Rheni: hîc ars Typographica putatur excogitata.
- Egmonda: *Egmond*, Comitatus cum arce nobili.
- Beueruicum: *Beueruuik*, municipium elegans ad ſinum Tyæ, vbi vaſti arenæ tumuli.
- Zippa lacus: *le Zipp*, quaſi ſentina Oceani munitur aggere vulgò Hondſboch *la Foreſt du Chien*, quia hic Scyllæ, & Carybdis latratus renouantur.

NVM. 3. *Inſulæ Hollandicæ.*

SEPTENTRIONALES.

- Texellia, aliis Teſſalia: *Texel*, aggeribus ſe munit contra Oceani furias, portus ſatis commodus, ſeu ſtatio.
- Vlielandia, ſeu Fleuolandia: *Vlie*, aliter *Flieland*, nomen retinuiſſe videtur à lacu Fleuo.
- Skellinga: *Skelling*, quinque pagis habitata, armento diues, & pecore, vbi canes marini, ſeu phocæ ridiculo commento capiuntur.
- Vieringia: *Viering*, ab Algâ marinâ *Vvier*, ſic dicta.
- Vrca: *Vrck* / Enſia: *Ens* — In interiori Freto; incolæ Barbaris propiores, quàm Europæis.

MERIDIONALES.

VOORNIA *Voorn* ſeu Vornanus ager ex multis Inſulis conflatus.

- Briela: *Briel*, ad oſtium Moſæ vrbs munitiſſima, vbi iacta ſunt rebellionis Batauicæ fundamenta; Anglis oppignerata, & poſtea redempta.
- Gerulietum: *Gerulieɾt*, mediocre oppidum: frumento ferax circumpoſita regio, quæ dicitur Putria, vel Puttenlandia *Putten*, quæ cum præcedente vnam Inſulam efficit ob vicinitatem.
- Corendica *Corendic.* / Piershilla *Pierhel.* — Voorniæ huius partes: paſſim in his Inſulis naſcitur herba Geliopolis vulgò *Helm* firmandis aggeribus idonea.

NALES.

Goedereda, ſeu Goerea: *Goerée*, quæ additur à pleriſque Vornano agro, licèt magis à Vorniâ ſeparetur, quàm præcedentes. Vrbeculam habet cognominem ſine mœnibus, quorum tamen videntur veſtigia.

Somersdica: vulgò *Voren*, quod ſignificat Latinè ante Vornam. Municipium habet cognomine Somerdikium *Sommerdik*, Selandorum iuri ſubditum. Dicitur hæc Inſula, aliter Transflacquæana *Ouer-Flakcée* in tabulis.

Territorivm Transmosanvm: *Ouermaes*, Inſula è regione Roterodami; regio fertiliſſima totius Hollandiæ, vbi duæ Iuriſdictiones *d'Iſſelmont*, & *Portugal*.

Dvrdrechtvm, ſeu Dordracum: *Dordrek*, quaſi traiectum Dorti Fl. olim metropolis Hollandiæ, ante annos ducentos facta Inſula in eâ eluuie quâ 72. pagi obruti & centum hominum millia.

§. 4. *Zelandia*, la Zelande: *Ita dicta à Selandia Danorum, vel quaſi* Zéeland, *hoc eſt Terra Marina*.

Occidentalis Ze-

Valachria *Valcheren* à Gallis ſic dicta.

Middelbvrgvm & Meſoburgus: *Middelbourg*, id eſt arx, ſeu burgus in medio Inſulæ ferè, primaria huius prouinciæ & Comitatus; vrbs munitiſſima, & elegantiſſima. Hîc ſtapula vini ex omnibus partibus in Septentrionem importati: an verò dicta olim Mattiacum, & Metelloburgus? non puto.

Veria, ſeu Campoueria: *Veer*, & *Campoueere*, à traiectu ſic dicta, antea Admiralij ſedes, nunc Marchionatus.

Fliſſinga: *Fleſſingue*, incolis *Vliſſingen*, clara nauigatione Gallorum, & Anglorum, vbi palatium Principis Arauſicani.

Arnemuda: *Armuyde*, portus celeberrimus, ſed oppidum muris caret.

Zvidbeve-

Romesvallia: *Romerſuuall*, oppidum pugnans aggeribus quotidie cum mari &

LAN- DIA

- LANDIA quaſi terra tremēs.
  - Scaldi Fl. ad Orientem iacet Borſala ſubmerſa cum territorio anno 1532. Caput Inſulæ olim ad Occidentalem partem eius.
  - Goeſa, vulgò *Ter-Goez*, ad oſtium Scaldis cui Schenga nomen; oppidulum lautum, & quod ex tribus ſolum remanſit integrum.
- NORTBEVELANDIA *Nort-Beueland.*
  - Cortgena: *Cortcheene*, olim ferè inundata, nunc reſtauratur.
- Agger Volfardi: *Volferdiik*, inter duas Beuelandias.
- Oreſandia: *Oreſant*, Nort-Beuelandiæ ferè vnita.

O-RIENTALIS ZE-LAN-DIA.

- SCALDIA *Schouuen.*
  - ZIRICZÆA: *Zircźée*, vrbs Comitatus huius antiquiſſima; portus eius anno 849. arenis obductus eſt, ſed nouus apertus. Vrbs multis gaudens priuilegiis.
  - Brouuershauia: *Brouuershauen*, vbi piſcatores plerique ciues.
- DVVELANDIA: *Duueland*, ſic dicta à columbis vbi vrbes multæ obrutæ 1530. nunc reparari aggeres à Ziriczæis, & Scaldiæ ferè iuncta eſt.
- TOLA *Tolen*
  - Ita dicta à voce *Tol*, quæ vectigal ſonat. Ei adiacet Ager Diui Martini *Martins-diik*, locus conſitus & arboribus, quam aliqui Inſulam ſeparatam putant.

§. 5. *Traiectenſis ditio*, le pays d'Vtrech, *per quatuor Mareſchallos adminiſtratur.*

TETRARCHIA ABCOVIENSIS *Quartier d'Abcou.*

- TRAIECTVM RHENI: *Vtrech*, aliter Vltraiectum, vrbs antiquiſſima, varias olim à Barbaris paſſa clades, à Balderico 15. Epiſcopo magnificentiùs reparata. Sita eſt ad medium Rheni alueum qui per Lugdunum mare petebat, antequam in Leccam prorumperet, nunc *Vechta* Fl. haud procul mœnibus abeſt. Duos item habet alueos manu ductos, 1. *de Vaert*, 2. *Nieuue-Gracht.*

EMENSIS TETRARC. *Quartier d'Eemland.*	Amersfordia, vel Amerſfurtum: *Amersford*, à traiectu Emæ Fl. vulgò *Eems*, qui oppidum interſecat; oppidum peramplum ab Ordinibus noſtro ſeculo egregiè muniri cœptum.
MONTFORTIENSIS TETR. *Quart. de Montfort.*	Montfortium: *Montfort*, oppidum munitum ab Gothefrido Archiepiſcopo Traiectino cōtra Hollandos, ad Iſallam: ante paucos annos incendio miſerè deformatum eſt.
VICENSIS TETRARC. *Quartier de Vuick.*	Duroſtatum: vulgò *Vviick Dnerſtede*, multis creditur vetus Batauodurum: vrbs olim ampliſſima, ſed à Normannis exciſa. Sita eſt ad Fl. Leccam vnde ſatis diues. Arcem habet firmiſſimam. Rhena: *Rhenen*, ad eundem Leccam, egregiè munitum oppidum.

§. 6. *Friſia Occidentalis*, la Friſe Occidentale, *malè* Veſt-Friſe, *quæ ab hac diſtinguenda eſt.*

OSTERGOA *Oſtergoo* continens 12. iuriſdictiones.	LEOVARDIA: *Lieuuarden*, Metropolis & maxima Friſiæ, itémque cultiſſima ad Fl. Ea, per quem merces ex Oceano conuehuntur. Doccumum & Deccetum: *Doccum*, ad eundem Fl. qui primùm cadit in æſtuarium Lauicæ, mox Oceano committitur inter Inſulas Amelandiam & Schiormonachum *Schiormont*. Hęc aliter Schiermonicoga dicitur, & ad hanc partem pertinet.
VESTERGOA *Veſtergoo,*	FRANEKERA: *Franiker*, & *Franeker*, totius regionis amœniſſima: Academiam habet. Harlinga: *Harlinge*, maxima & populoſiſſima poſt Leouardium: expugnatu difficilis, quia circumpoſita regio ruptis aggeribus inundari poteſt: ſita eſt ad maris littus, vnde emporium nobile conficit. Bolſuerdia, ſeu Bolſuardia: *Bolſuert*, non procul à mari portu commodo inſtructa, ex quo foſſa

ad vicum Maccumum ducta, alia ad Vorcumum.

Sneca: *Sneek*, vetus ciuitas ad quam non procul lacus Snecanus perampl⁹ & piſcoſus in primis.

Vorcumum, antea Woldercum: *Vorcum*, portus commodus quem efficit riuus ex lacu Vorcumano effuſus.

Stauera, ſeu Stauria: *Staueren*, olim Friſiæ nobiliſſima, nunc deficit, portu arenis ferè obducto.

complectens octo territoria.

Hindelopa, & Hindelopia: *Hinlope*, ſeu *Hinloopen*, caret mœnibus, & piſcatores ferè tantùm alit: inſtar promontorij excurrit in mare, & aggeribus ægrè ſeruatur.

Iloſtum, & Iliacum: *Ilſt*, municipium elegans ſine muro, foſſâ tantùm munitum.

Slota, ſeu Slotenum: *Sloten*, à quâ non procul ſtagnum cognomine peramplum *Slote-meer*, Slotanus lacus.

Amelandia Inſula: *Ameland*, tribus habitata vicis.

Septem Sylvæ: *Seuenuolden*, vbi Agri duo Stellinuerdicus & Scoterlandicus. Nullæ hîc vrbes, terra ſterilior, incolæ bellicoſi: hunc tractum irrigat Fl. *Kuynder*, Kinderus.

§. 7. *Trans-Iſellania*, Ouer-Iſſel, *hoc eſt Trans-Iſſallam.*

SALANDIA

Daventria, ſeu Danontria à Danone quodam Saxone: *Deuenter*, metropolis huius prouinciæ duplici muro ſepta olim libera & Imperialis, ad Fl. Iſallam.

Zuuolla, & Suuolla: *Suuoll*, ad Fluuiolum Alpha qui & nigra Aqua dicitur móxque in Vidrum *Vecth*, cadit; non procul ab Iſalla ſita ex quo vallum perductum & tria caſtra, vrbs munitiſſima eſt.

Campi: *Campen*, ad Iſallam non procul ab eius oſtio quod ſenſim oblimatur; hîc telonium.

Vollenhouia: *Volhenhoue*, ad ſinum Auſtralem *Zuyderzée*, oppidulum lautum cuius arx diruta.

Iſſel-land.	Geelmuda: *Geelmuden*, ad oſtium Vidri, vbi arcis rudera. Haſſeletum: *Haſſelt*, oppidulum amœnum & frequens ad Vidri oſtia. Steenuicum: *Steenuuich*, ad torrentem *Aa*, valdè munitum, ex quo captum eſt ab Arauſicano.
DRENTIA Comitatus *le Comté de Drent*, vbi 5. Præfecturæ.	COVORDIA: *Coëuuorden*, vrbs munitiſſima & celeberrima, ob varias obſidiones Batauorum, & Hiſpanorum: ſita eſt ad confluentias riuorum qui mox cadunt in Vidrum. Meppela: *Meppel*, ad riuum tenuem, vrbecula cultiſſima, ſed ſine mœnibus; hac deuehitur bituminoſus ceſpes in Hollandiam. Aſſena: *Aſſen*, cœnobium vbi celebrantur huius Comitatus comitia.
TVVENTIA *Tuuent.*	Oetmarſia: *Oetmarſen*, vbi veterum Marſiorum omnes agnoſcunt veſtigium, inualidum oppidum. Oldenſalia: *Oldenzeel*, vbi Saliorum aliquid agnoſcitur: ſæpe capta, ſæpe recepta; quia facilè ſeruari non poterat diſiecti à Batauis muri. Almeloa: *Almeloo*, ad torrentem qui mox in Reggam labitur; Squallet hoc municipium ex cladibus. Ryſſena: *Ryſſen* ad Reggam, attritum his bellis municipium, & fermè vicus.

§. 8. *Dominium Groningiæ*, la Seigneurie de Groninge.

GRONINGIÆ TERRIT. *le Territoire de Groninge*, vulgò *Goruht.*	GRONINGA: *Groninge*, ad concurſus fluuiorum Aha, & Huneſi. Huneſus dicitur ſupra vrbem *Schutendiep*, infra vrbem *Reitdiep*, caditque in Lauicæ æſtuarium. Ex hac quoque Fiuela Fluuius ad Dammonam defertur; vrbs munitiſſima eſt, & Rodolphi Agricolæ natalibus clara.

VM-	HVNSINGONIA *Hunſingo.*	Mildeſthemum: *Mildesheim*, ampliſſimus burgus. Solcampia: *Soltcamp*, arx ad Fretum.

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

LANDIA *les Omelandes,* hoc eſt *Pays d'alentour.*

- **Fivelgonia** *Fiuelingo.*
  - Dammona : *Dam*, oppidi inſtar ad Fiuelam Fl. vulgò *Damſter.*
  - Delfſileus portus & caſtellum : *Delfziil,* vallo locus quondam egregiè munitus ad oſtia Fiuelæ Fl.
- **Pars Occidentalis** *Veſtquartier*
  - Viſuleta : *Vvisſliet*, ad Fl. Lauicam.
- **Præfectvra vetvs** *Oldamp*
  - Miduolda in ſinu Dulartio : *Dolert*, ita dicto à fluctuum rabie, vbi anno Chriſti 1277. pagi 33. periere.
  - Vindchotta : *Vindchotte*, olim florens vrbecula.
- **Vestervoltia** *Seigneurie de Veſteruoltz*
  - Regio paludibus plena, & ferè myricis horrens, vbi variæ arces ad tutelam Groningæ.

§. 9. *Ditio Reipublicæ Batauicæ per totum orbem.*

- **In Brabantia**
  - Boſcum Ducis : *Bois le Duc.*
  - Berga ad Zomam : *Berg- ob Zom.*
  - Breda, & aliquot alia loca.
- **In Flandria**
  - Sluſa : *l'Eſcluſe*, & in eo tractu aliquot vrbes.
  - Hulſtum : *Hulſt*; cum tota Vaſiâ : *Vaes.*
- **In Agro Leodiensi**
  - Traiectum ad Moſam : *Maſtreich.*
- **In Coloniensi**
  - Reinſberga : *Reinsberg.*
  - Orſoia : *Orſoy.*
- **In Frisia Orientali**
  - *Rooroot.*
- **In Clivensi Dvcatv**
  - Veſel.
  - Emmerik.
  - Gennes, &c.
- **In Limbvrgico**
  - Omnia penè loca.
- **In Africa**
  - In Nigritis : *Arguin*, &c.
  - In Guinea : *S. George de Mina*, &c.
  - In Inſ. S. Thomæ : *Pauoaſan.*
  - In Reg. Congo : *Loanda*, Inſula & vrbs.

In

IN ASIA
- In Orâ Coromandelis: *Gueldria.*
- In Regno Seani: *Malaca.*
- In Inſ. Ceylano: *Columbo.*
- In Inſula Iaua: *Batauia* antea *Iacatra.*
- IN MOLVCIS: penè omnes Inſulæ.
- In Amboino, Inſulæ pleraque loca.
- In Calonefo: *Belle-Iſle*, ad Sinas, arx permunita.

IN AMERICA
- SEPTENTRIONALI, Nouum Belgium: *Nouum Amſtelodamum.*
- MERIDIONALI
  - Aliqua pars Braſiliæ: *Pernambuco.*
  - Aliquid in Venezuelâ, & Inſulis Antillis.

IN REGIONIBVS SEPTENTRIONALIBVS
- Noua Zembla, & Fretum Naſſouium.
- Inſula Montium Acutorum: *Speitzberg.*

IN MAGELLANICA
- Fretum, *le Maire*, cum adiacentibus terris.
- Nuitenſis Tractus: *le pays de Nuytz.*

CAPVT TERTIVM.

Belgium Hiſpanicum.

EX quo noua Reſpublica in Belgio efformata eſt, Hiſpani magnis impenſis illius vim ægrè propulſarunt. Errant enim qui de induſtriâ volunt bellum hîc alere Hiſpaniæ Regem vt ſuos ad bellum inſtituat. Patrum noſtrorum memoriâ Philippus III. ei præfecerat Eugeniam Claram filiam ſuam cum Alberto eius coniuge, ſed cùm prolem non ſuſcepiſſent, ditio iterum ad Hiſpanos reuoluta eſt, & per eoſdem in præſentiâ ſatis infeliciter adminiſtratur.

§. 1. *Brabantia*, le Duché de Brabant.

I. TETRARCHIA
- LOVANIVM: *Louuain*, quaſi *Loueen*, hoc eſt, *plaine deſſus vne colline*, vt vult Lipſius: Academia nobilis, ad Fl. Tillam *Dille*, & Vortham torrentem: dicitur amplior Gandauo, imò & Pariſiis ſi ſuburbia computentur.

LOVANIENSIS *le Quartier de Louuain.*

- Tenæ, aliter Tillemontium: *Tillemont*, ſeu *Thienem*, à noſtris miſerandum in modum hoc bello deformatum, ad Fl. Getam: olim caput quartæ Tetrarchiæ, ſed ei ſucceſſit Boſcumducis.
- Leua: *Leeue*, ad torrentem *Gise* vrbecula munita.
- Gemblacum: *Gemblours*, Gallis *Giblou*, olim Comitatus, nunc Abbatia: virorum eruditorum olim Seminarium.
- Dieſta: *Dieſt*: Baronia ad Fl. Demeram *Demer*, Nicolai Cleñardi patria.
- Halenum: *Halen*, ad Fl. Getam *Getz*, deformatum bellicis cladibus in dies lætius exſurgit.
- Geldenacum: *Iudoigne*, ad torrentem *Gee*, aut *Gete*, vbi filij Principis Brabantiæ olim nutriebantur, ob ſalubritatem aëris.
- Landenum: *Landen*, creditur vrbium Brabantiæ antiquiſſima.
- Sichemum: *Sichem*, ad Fl. Demeram.
- Hanutum: *Hanut*, in regione perferaci ſitum municipium.

II. TETRARCHIA BRVXELLENSIS *le Quartier de Bruxelles.*

- BRVXELLÆ: *Bruxelle*, Cancellaria Brabantiæ, & proregum ſedes, ad Fluuium *Sin*, aut *Sinne*, & ad ſyluam *Soigny*.
- Niuella, ſeu Niuigella: *Niuelle*, vna ex vrbibus March. S. Imperij Canonicarum nobile habet Collegium, quarum Abbatiſſa vrbis domina: hîc Gallicè loquuntur indigenæ; ideóque circumpoſita regio dicitur, *le pays Romain*.
- Vileuordia: *Viluuorde*, ad Fl. *Zenne*, vrbs munitiſſima, cum caſtro perantiquo.
- Grimberga: *Grimberge*, burgus, Comitatus caput olim magni nominis in hiſtoria.

III. TETRAR-

TERRITORIVM ANTVERPIENSE

- ANTVERPIA: *Anuers*, ita dicta à Fl. *Verue*, ſic enim hîc pars Scaldis cui affixa eſt dicitur: vrbs munitiſſima cum arce pentagona.
- Lilloa: *Lillo*, vrbecula firmiſſima ad Scal-

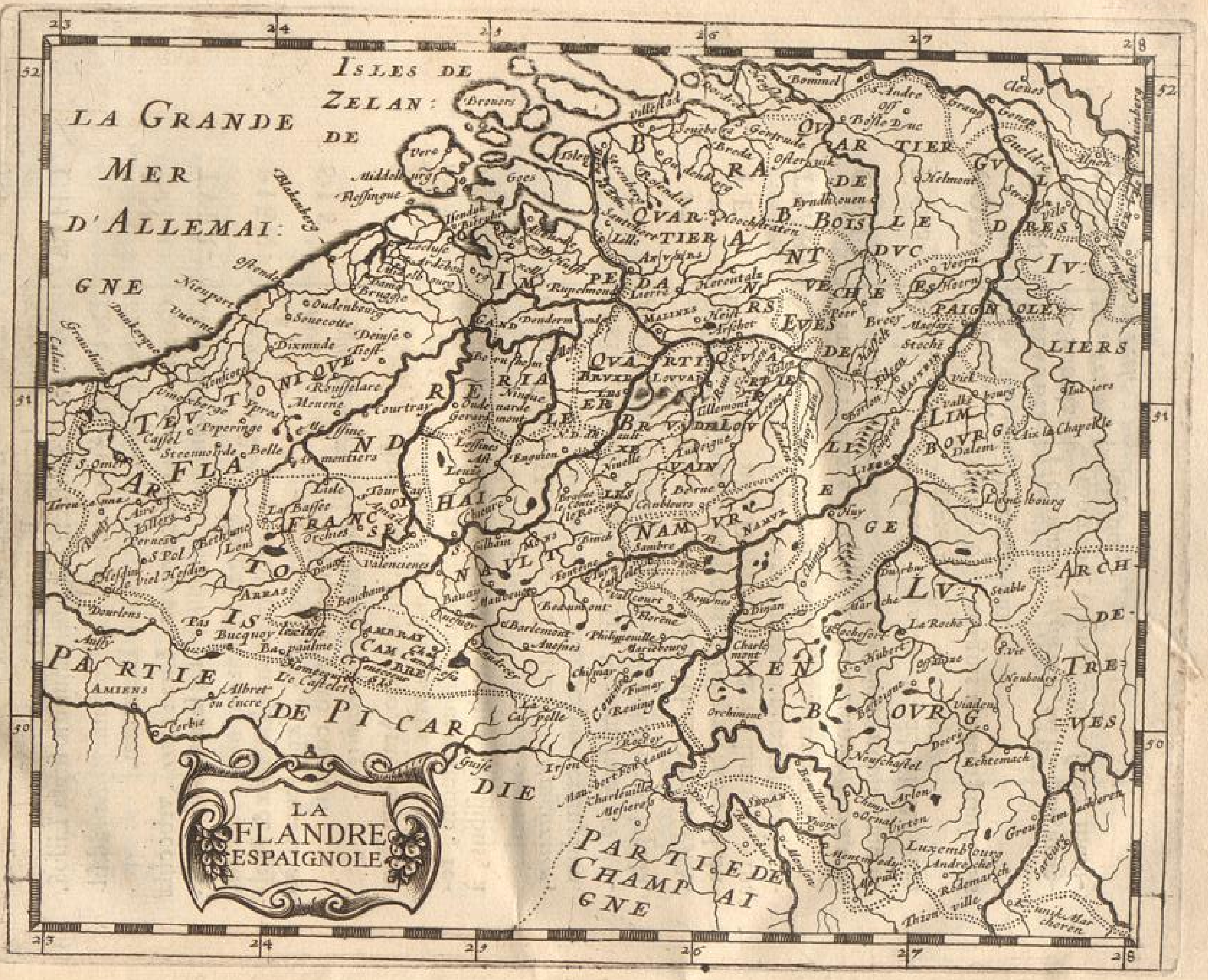

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

CHIA	*Territoire d'Anuers.*	dim Batauorum. Sanſlita : *Santuliert*, munitio ſupra Lilloã.
AN-	DVCATVS ARSCOTENSIS *Duché d'Arſcot.*	Arſcotium: *Arſcot*, ad Fl. Demeram.
TVER-	COMITAT. CANTECRVCIVS *Comté de Cantecroix.*	Lira : *Lierre*, vrbecula ſat lauta ad Fl. *Nethe.*
PIEN- SIS	MARCHIO. BERGENSIS *Marquiſat de Bergue-ob-zom:*	Berga ad Zomam: *Bergue-ob-Zom*, vrbs firmiſſima, Zelãdiæ & Hollandiæ nodus, ſæpè tentata ab Hiſpanis irrito conatu. Steenberga : *Steenbergen.*
le Quartier d'Anuers.	BARONIA BREDANA *Baronie de Breda.*	Breda ad Fl. *Merke*, ditio Arauſicani Principis, cum palatio : vrbs munitiſſima, capta fame & menſibus vndecim, recepta fortiſſimè duobus menſibus, à Batauis.
	COMITATVS HOGSTRATENSIS, *Cõté d'Hoogſtraten*	Hogſtratiũ : *Hoogſtraten*, municipiũ peramplum.
	MAIORIATVS HERENTALII *Mairerie d'Herentals.*	Herentalium : *Herentalz*, vrbecula lepida.
IV. TE- TRAR-	BOSCODVCENSE TERRIT.	BOSCVMDVCIS, ſeu Sylua Ducis: *Boiſleduc*, indigenis *s'Hertogenboſch*, ad fluuios Dommelam, & Aadam *Aa*, vrbs ſi qua fuit in orbe munita, capta à Batauis 1629. defectu pulueris nitrati.
CHIA	OSTERVICENSIS PAGVS *Pays d'Ooſteruik.*	Oſteruicum: *Ooſteruik*, municipium nobiliſſimum.
BOS- CODV-	CAMPINIA *la Campine, ou Kampen.*	Endouia : *Eyndhouen*, ad Fl. Aderam *Kleyne-Aa.* Oyrla : *Oets*, magnis auctum priuilegiis municipium.
CEN- SIS	PELANDIA & Pabulana, *Peland, ou Peel.*	Helmonda : *Helmond*, ad Fl. *Aa*, in nemoroſo & vliginoſo loco ſitum municipium.

le Quartier de Bois-le-Duc.	MAESLANDIA, ſeu Moſelandia, *Maesland.*	COMIT. MEGENSIS *Comté de Meghen.*	Megha: *Meghen*, minutum oppidũ ad Moſam.
		COM. RAVESTYNIENSIS, *Comté deRaueſtein.*	Raueſteynium: *Raueſtein*, ad Moſam.
		CVYLANA Prouincia *Pays de Kuyk.*	Grauia: *Graue*, munitiſſima vrbs ad Moſam, capta ab Hiſpanis non ſine ignauiæ nota, fortiter à Batauis recuperata.

§. 2. *Dominium Mechlinienſe inſertum Brabantiæ*, la Seigneurie de Malines.

MECHLINIA: *Malines*, Flandris *Mechelen*, ita dicta à quodam Michaële voce patria *Machiel*, ſuſcipiente peregrinos accedentes ad fanum S. Rumoldi qui hîc colebatur: ſita ad Fl. Dyllam. Fuit olim patrimonium Bartholdorum, quibus ſine hærede mortuis, partem ſibi Dux Gueldriæ, partem ſibi Epiſcopus Leodienſis vindicauit; tandem Ludouico Niuernenſi vendita, vnde multa bella enata ſunt.

Hiſta: *Heiſt*, burgus peramplus, & caput iuriſdictionis, à Mechlinienſi ſeparatæ, & territorij à Mechlinienſi ſeiuncti, eiuſdem tamen Dominij.

§. 3. *Flandria*, le Comté de Flandre.

NVM. I. *Flandria Teutonica*, la Flandre Flamingante, ou Flamande.

OC-CI-	OFFICIVM BVRBVRGENSE *Ambacht de Bourbourg.*	Grauelinga: *Grauelingue*, ad Fl. Agnionem, Thuanus vocat Atam, & Adam *Aa*, vbi erat pagus S. Villebordi, egregiè à Carolo V. firmata. Burburgus: *Bourbourg*, vrbecula tenuis, nunc munita.
	OFFICIVM BERGENSE	Dunkerka: *Dunkerque*, ante annos 600. condita, Armamentariũ & nauale Hiſpanorum in Belgio. Ab ea non procul arx Mardikum *Mardik*, ſtatio nauium. Fanum S. Vinoci: *Vinoxberge, ou Sainct*

DEN- TA- LIS.

- *Ambacht de Bergen.*
  - *Vinok*, Vicecomitatus antiquus.
  - Hondoſcota : *Hondſcote*, ad Fl. Colmam, *Colme*.
- OFFICIVM FVRNENSE, *Ambacht de Verne.*
  - Furnæ : *Verne*, ſeu *Veurne*, nobis *Furne*, vbi Ludouicus XI. Delphinus diu vixit.
- OFFICIVM CASLETI *Ambacht de Caſſel.*
  - Caſletum : *Caſſel*, ſeu *Mont Caſſel.*
  - Poperinga: *Poperinge.*
  - Vattena : *Vatten*, Abbatia, nunc caſtrum munitum à Gallis.
- OFFICIVM BELLIOLENSE, *Ambacht de Belle.*
  - Belliola: *Belle*, aliter *Balleuil* Meyeri hiſtorici patria.
- OFFICIVM YPRENSE *Ambacht, ou Caſſelerie d'Ypre.*
  - YPRA: *Ypre*, ad Fl. cognominem, Vicecomitatus perantiquus, vrbs ſat culta & diues.
  - Varnetonium: *Varneton*, ad Liſam *le Lys.*
  - Menenia: *Menene*, ad eundem Fl.
  - Cominum : *Comene*, burgus cum caſtro.
  - Virouieca : *Varuic.*
  - Meſſina: *Meeſines*, ſeu *Meeſſenen* vrbecula.
  - Ruſſelaria : *Rouſſelare.*
  - Armenteriæ: *Armentiers*, ad Liſam vrbecula lauta.

O- RIEN

- CASTELLANIA GANDAVENSIS *la Chaſtellenie de Gand.*
  - GANDAVVM : *Gand*, Metropolis Flandriæ, Clarinæa olim dicebatur, vt vult Meyerus, ampliſſima ciuitas.
  - Agger Gandauenſis, ſeu Saſſa, & Saxum Thuano, *le Sas de Gand*, nauium ſtatio, munitiſſimus locus à Batauis occupatus.
  - Deinſa : *Deinſe.*
- CAST. ALDENARENSIS *Chaſtellenie d'Oudenarde.*
  - Aldenara: *Oudenarde*, ad Scaldim, in Flandricis hiſtoriis famoſa vrbs.
- CAST. CVRTRACENSIS *Chaſtellenie de Courtray.*
  - Curtracum : *Courtray*, pugnâ Gallicâ olim celeberrimum.

T A-
LIS

Regio Franconvm *Pays de Francons*, vulgò *Vanden Vrien*: Ita dicti quòd iugum Gandauenſium excuſſiſſent, & conficiunt 4. membrum Flandriæ.

- Oſtenda: *Oſtende*, obſidione 3. annorũ nobilis, quæ 100000. hominum abſumpſit, ſita ad Fl. *Yperlée*.
- Nouus portus: *Nieuport*, patria Clictouæi, pugnâ ſuâ illuſtris.
- Diſmuda: *Dixmude*, nundinis equorum celebrata.

Territorivm Brvgense *Territoire de Brugge*.

- Brugæ: *Brugges*, à Pontibus nomen habet, vrbs olim diues, & potens.
- Dama: *Dame*, ſeu *Dam*, à Spinola excitatum propugnaculum Brugarum, ad incile *Rye*.

Flandria Batavica *le Pays des Eſtats*: cui iam Vaſia coniungenda eſt, de qua mox.

- Sluſa, Clauſulæ Sigeberto: *l'Eſcluſe*, incolis *Sluys*, capta dum obſidetur Oſtenda.
- Inſula *Cadſant*, tempeſtatibus lacera, ad tutelam Sluſæ ſeruata.
- Inſula Birfletum: *Bieruliet*, cum propugnaculo cognomine.
- Ardenburgum: *Ardenbourg*, olim Flandriæ metropolis.
- Middelburgum: *Middelburg*, cum arce.
- Yſendikum: *Yſendick*, validum propugnaculum.

Nvm. 2. *Flandria Imperialis.*

Comitatvs Alostanvs

- Alostvm: *Aloſt*, caput Flandriæ Imperatoriæ, ad Fl. *Derbe*, in Flandricis bellis famoſum, nunc ſuis periſtromatis.
- Niniua: *Ninoue*, Flandricè *Nienhouen*, patria Io. Deſpauterij Niniuitæ hinc dicti, qui licèt monoculus multa vidit in Grammaticâ, ad Fl. Teneram *Dendre*.

Flandria Pecvliaris

- Teneramunda: *Dendremonde*, ad oſtium *Dendre*, Tenera, vnde & ei nomen, munitiſſima vrbs.

la Flandre proprietaire, quia à ſolo Comite poſſidebatur.	Gerardimontium : *Gerardmont*, aliter *Grandmont*, ad Fl. *Dendre*, à Gerardo quodam quem Balduinus à Monte Comes Flandriæ vicit. Bornhemum caſtrum : *Bornhem*, vnde regiunculæ nomen.
VASIA *le Pays de Vaes.*	Vlſtum : *Vlſt*, primaria Vaſiæ munitiſſima, patria Cornelij Ianſenij, iam Batauicæ ditionis vt ferè tota Vaſia. Axella : *Axelle*, item à Batauis occupata, ſed dolo; qui & circumpoſitam regionem ſiccauerunt. Bochultium : *Bouchoult*, burgus peramplus. Aſſeneda : *Aſſenede*, item burgus: & quatuor ſuprà dicta dicuntur 4. Officia, *les 4. Ambachz.* Ternuſia : *Terneuſe*, egregiè firmata à Batauis. Rupelmunda : *Rupelmond*, ita dicta à Fl. *Rupel*, qui è regione eius cadit in Scaldim, patria Gerardi Mercatoris.

NVM. 3. *Flandria Gallicana*, *vulgò* Gallingante, ou Vallonne.

CASTELLANIA INSVLANA. *Chaſtellenie de l'Iſle.*	INSVLÆ : *Liſle*, Flandris *Ryſſel*, caput Flandriæ Gallicanæ, vrbs prædiues, vbi Fiſcus vnde pendent Flandria, Arteſia, Hannonia, & Mechlinia. Baſſea : *la Baſſée*, locus iam muniri cœptus ad tutelam Inſularum, ſed à Gallis occupatus. Pons Vendini : *le Pont-à-Vendin*, corruptè *Pont Auentin*, loco vliginoſo.
CASTELLANIA DVACENSIS *Chaſtellenie de Doüay.*	DVACVM : *Doüay*, ad Fl. Scarpam *Scarpe*, Academia nobilis à Philippo II. condita. Scluſa : *l'Eſcluſe*, quibuſdam in Atrebatibus. Arenſium : *Arleux*, municipium tenue.
CASTELLANIA ORCAYENSIS *Chaſt. d'Orchies.*	Orcaya olim Orgiacum, item Orgianum, Orcheſium & Orchiæ : *Orchies*, vrbecula lauta, & diues artefactis.
DOMINIVM TORNACENSE *la Seigneurie de Tournay*, aliter *le Tourneſis.*	Tornacum : *Tournay*, Flandris *Dorniik*, ad Scaldim Fl. vrbs olim magnifica, ſed ſæpe direpta, Epiſcopalis eſt. Fanum Sancti Amandi : *S. Amand*, ad Fl. *Scarpe.*

§. 4.

§. 4. *Atrebatenſis Ager*, l'Artois.

- **GALLICVS AGER** *l'Artois Vvallon.*
  - **Patronatus Atrebatenſis**, *l'Auoüerie, ou l'Aduocaſſerie d'Arras.*
    - Atrebatvm: *Arras*, ciuitas munitiſſima cum Abbatiâ prædiuite S. Vedaſti *S. Vvaſt d'Arras*, vbi conſilium Prouinciæ, *le Conſeil d'Artois*: ſeruatur in ea vrbe Cereus qui ſæpe accenſus nunquam minuitur; ſita eſt ciuitas ad Fl. *Scarpe*.
    - Bapalma: *Bapaulme*, munitiſſimum oppidulum in limite Francico, in regione ſicciori.
    - Paſſium: *Pas*, olim magni nominis burgus.
  - **Præfectvra Hesdiniensis** *le Bailliage de Heſdin.*
    - Heſdinum: *Heſdin*, vel *Heſdinfort*, à Carolo V. excitatum ad confluentias *Canche*, & *Blangis*, munitiſſima vrbecula arte, & naturâ.
    - Heſdinum Vetus: *le Vieil Heſdin*, ſenſim deficit.
    - Alciacum: *Auſſi le Chaſteau*, in limite Francico ad Fl. Altiliā *Authye*, municipium antea diues cum caſtro.
  - **Comitat. S. Pavli** *Comté de S. Pol.*
    - Fanum S. Pauli: *S. Pol*, crebris cladibus attritū, ac penè deſertū.
- **FLANDRICVS AGER**
  - **Territorivm S. Avdomari** *le Territoire de S. Omer.*
    - Fanum S. Audomari: *S. Omer*, primùm *Sitiu* dictum, vbi monaſterium in quo vixere SS. Audomarus & Bertinus. Epiſcopalis eſt Teruanæ loco, ad Fl. Agnionem *Aa*.
    - Clarus Mariſcus: *Clermaretz*, Abbatia olim cultiſſima; hîc paludes ad inceſſum tremunt.
  - **Territ. Ariense** *le Bailliage de Terouenne, maintenant d'Ayre.*
    - Aria: *Aire*, munitiſſima vrbs ad Fl. Liſam *le Lys*.
    - Teruanæ vrbis locus & rudera: *Terouenne*, Flandris *Terenneberg*, ſolo æquata ciuitas à Carolo quinto.
    - Rentium: *Renty*, caſtrū munitiſſimū Marchionatus caput, pugnâ memorabile.

l'Artois Flamingant.

PATROCINIVM BETHVNENSE *l'Aduourie de Bethune*, nunc Comitatus.

- Bethunia : *Bethune*, ad Fl. *Biette*, vrbs cultiſſima, & olim prædiues, & celebrata ob Fraternitatem Eligianam, quæ peſte infectos ſepelit ſine periculo.
- Lilerium : *Lilers*.
- Lentiacum : *Lens*, Marchionatus.
- Pernæ : *Pernes*.

§. 5. *Hannoniæ Comitatus*, le Comté de Hainault, *ab Hayna Fluuio nomen habet ; incolæ* les Hennuyers.

VERA HANNONIA

- MONTES : *Mons en Hainault*, Flandris *Bergen*, vnde Bergæ Latinè Thuano: ad Fl. Trullam *Trouille*, vrbs noua à SS. Eremitis, qui in eo loco vixerunt.
- Valentianæ : *Valenchiennes*, ad Scaldim, vbi fluuiolum Rouellam haurit. In amœna valle vrbs ampliſſima.
- Bochanium : *Bouchain*, ad Scaldim, vbi ei confluit fluuiolus *Senſet* : à Pipino olim conditum.
- Quercetum : *Queſnoy*, ſedes Comitiſſarum Hannoniæ, & dotis nomine eis conceſſum.
- Condatum : *Condé*, ad Scaldim: vnde Principes Borbonij nomen habent.
- Landreceium : *Landrecy*, vel *Landrechies*, vrbs potens & obſidionibus ſuis celebris: ad initia Sabis *la Sambre*.
- Auenna : *Aueſnes*, ad Fl. Hepram, Comitatus olim Ducis Arſcotani.
- Chimæum : *Chimay*, aliter *Venna villa*, ad Fl. Blancam *le Blanc*, vbi domus Regia, hortique peramœni
- Bellomontium : *Beaumont*, Comitatus olim conceſſus ſecundogenitis Hannoniæ Comitis : hîc ferè degit Dux Arſcotius.
- Malobodium : *Maubeuge*, ad Fl. *Sambre*, vbi Collegium Canonicarum à D. Aldegonde.
- Bauacum : *Bauais*. quòd autem addunt aliqui, *Bauais Vallonne*, fruſtra id faciunt. Vrbs antiqua Neruiorum.
- Binchium: *Binchs en Hainault*, à Mariâ Hungaricâ diligenter, & magnificè excultum.
- Rodium : *Reus*, ſeu Rethia Comitatus, vbi cœnobium Præmonſtratenſe.

le Hainault, Flandris Henne-Gouu.	Sogniacum : *Sogny*, ad Fl. Zennam *la Zinne.* Brennia : *Brenne le Comte*, quam fabulæ ad Brennum Gallicum referunt. Angia : *Enghien*, nobis *Anguien*, Ducis Vindocinenſis olim, nunc fortiſſimi Principis nomine nobilitatur. Hallæ: *N. D. de Haulx*, ad Fl. Zennam, de quibus Lipſius librum ſcripſit. Leſſina : *Leſſen*, ad Fl. Teneram *Dendre.* Ceruia : *Chieúre*, ad torrentem Hunellum *Hunel.* Athum : *Aeth*, ad Fl. Teneram, *Dendre.* San-Giſlenum : *S. Giſlain*, Abbatia prædiues ad Fl. Hainam : *Hayne.* Luſa : *Leuze*, in ditione Montmorencæorum.
INSERTA EPISC. LEODIENSIS *les Enclaues du Liege.*	Mariæburgum : *Marienbourg*, à Mariâ Hungaricâ excitatum inter duos Fluuiolos Album, & Nigrum, inexpugnabile oppidum. Philippopolis : *Philippeuille*, in gratiam Philippi II. condita contra Francos anno 1565. tum Mariæburgum occupantes. Carolomontium : *Charlemont*, oppidum in modum arcis ad Fl. Moſam, à Carolo V. excitatum. Vallocuriæ : *Valcourt*, oppidum lautum, & amœno loco ſitum, quod agro Namurcẽſi cum ſuperiori tribuitur, cùm Mariæburgum & Philippopolis vulgò Hannoniæ accenſeantur.
CAMERACENSIS AGER *le Cambreſis.*	CAMERACVM : *Cambray*, Flandris *Camerik*, antiquiſſima ciuitas, & prima à Francis occupata ad Fl. Scaldim: vrbs munitiſſima cum arce, & caſtro, Epiſcopalis iuris. Caſtrum Cameracenſe : *Caſteau Cambreſis*, ad Fl. Sellam *la Selle*, bellis hiſce deformatum. Crepacorium: *Creuecœur*, burgus peramplus ad Scaldim.

§. 6. *Namurcenſis Comitatus*, le Comté de Namur.

NAMVRCVM, vel vt mauult Lipſius Namurum, quia dicitur quaſi propinquus Murus *Na-muer*, vulgò *Namur*, Flandricè *Namen*, ad confluentias Moſæ & Sabis *la Sambre*, vrbs munita & diues.

Ognacum : *Ognies*, aliter *Ognez*, ad Sabim vnde S. Maria; olim Leodienſis, nunc Namurcenſis ditionis.

Bouiniacum : *Bouines*, ad Moſam, cuius pugna celebris, oppidum ſæpe deuaſtatum, nunc ſplendorem recipit.

Dionantum : *Dinant*, Leodienſis Epiſcopi, ſed huic Comitatui attributum, vrbs iam lepida, circa quam nigra Marmora effodiuntur.

Andenna : *Anden*, vbi præpoſitura Canonicarum; ad Moſam duabus à Namuro leucis.

Mons Caprarum : *Cheuremont*, deſtructa vrbs, cuius rudera videntur in monte *Poluas* inter Namurum, & Dionantum, bello Leodienſi deſtructa eſt.

Daua : *Deue*, ad Moſam, Vicecomitatus titulo cum arce non temnendâ.

§. 7. *Ducatus Lucemburgicus*, le Duché de Luxembourg.

LV-CEM-BVR-GICA DI-

LVCEMBVRGVM : *Luxembourg*, ſeu *Lutzenbourg*, à Fl. Elza, vulgò *Alſitz* cui aſſidet, fortè Alizontia olim quaſi burgus ad Elzam, vrbs olim immunita; quare dubitauit Henricus II. an captam retineret: propè viſitur magnificum palatium à Petro Erneſto Manſfeldienſi prorege excitatum in quo ad delicias nihil deeſt.

Theodonis villa, ſeu Theonis : *Thionuille*, Germanis *Diodenhouen*, ad Moſellam vrbs munitiſſima, & Gallicæ fortitudinis bis monimentum facta, à quâ non procul Mons S. Michaëlis olim Adromarus, vbi ſe venationibus exercebat Carolus Magnus.

Ruſſiacum caſtrum, aliàs S. Pauli : *Rouſſy*, Comitatus caput, cuius Dominus ex Ruſſia oriundus erat.

Virtonium : *Virton*, municipium ſat munitum.

Mons Maledictus : *Monmeay*, aliter Malmedium, quod à Mercurio hîc culto deriuare aliqui volunt; alij Maledictum dici malunt, quòd Valentinianus hîc amiſiſſet exercitum.

Yuodium : *Yuox*, locus præmunitus ad Fl. Charum *le Chier*.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

TIO

le Duché de Luxembourg.

Aurea Vallis: *Orual*, Abbatia prædiues in Comitatu ſequenti.
Chiniacum: *Chiny*, Comitatus Chinenſis caput, qui aliàs erat Imperij membrum: affixum eſt Fl. *Semoy*.
Nouum caſtrum: *Neufchaſtel*.
Vrcimontium: *Orchimont*, Præpoſituræ caput, *la Preuoſté d'Orchimont*, olim Comitatus.
Marca Famina: *Marche en Famine*, in ſyluâ Arduennâ.
Rupes: *la Roche*, locus natura munitus ad Fl. Vrtium *Ourt*.
Durbutum, & Durbis *Durbuy*, ad prædictum amnem, Dominij caput, *la Seigneurie de Durbuy*.
Salma: *Salme*, caſtrum Comitatus perantiqui caput ad initium penè Fl. Albæ *Alue*.
Fanum S. Viti: *S. Vit*, municipium tenue.
Offaliſſa: *Offalize*.
Baſtonachum: *Baſtoigne*, emporium totius Arduennæ regionis, vulgò dictum *Paris en Ardenne*.
Vianna: *Vienne*, Comitatus nobiliſſimi caput.
Dierrichum: *Dechry*, ad Fl. Serram *le Sour*.
Echternachum: *Echternach*, Abbatia nobilis.

INSERTA AGRO LVCEMBVRGICO

COMITATVS RVPEFORTIENSIS *Comté de Rochefort.* — Rupefortium: *Rochefort*, caput nobiliſſimi Com. cuius ſibi Dominium Epiſcopus Leodienſis vindicat: ſitum ad lacum in quem Fluuius *Lomine*, influit & in eo perit.

ABBATIA S. HVBERTI *S. Hubert.* — Fanum S. Huberti: *S. Hubert és Ardennes*, locus veneratione inſignis, quò pertrahũtur qui rabiem ex canis rabidi morſu reformidant: Leodienſis pariter ditio.

DVCATVS BVLLIONIVS *Duché de Bouillon.* — Bullionium: *Bouillon*, ad Fl. *Semoy*, Epiſcopi Leodienſis, qui Ducatum hunc emit à Godefrido primo Hieroſolymorum Rege maiori, vendentis, quàm ementis gloriâ.

COMIT. BARENSIS — Damuillerium: *Dampuilliers*, oppidum naturâ munitiſſimum.

les Enclaues du Luxembourg.	*le Comté de Bar, ou le Barois.*	Maruilla: *Marville*, Dominij caput. Aranceia: *Arancey*, item Dominij caput. Longouium: *Longouy*, caſtrum permunitum & prædonum receptaculum his poſterioribus bellis.

§. 8. *Ducatus Limburgicus*, le Duché de Limbourg.

DITIO LIMBVRGICA *le Pays de Limbourg.*	LIMBVRGVM: *Limbourg*, ad Fl. Veſam *Veſde*, ſeu *Veſdre*, in rupe ſita vrbs cum arce, in cuius agro ferri multum, multum æris eruitur. Wichium: *Vvyck*, ponte iunctum Traiecto Moſæ. Vppenum: *Vppen*, tenue municipium. Herma: *Herme*, municipium non inelegans. Arx Calamina: *la Calamine*, ad tutelam loci, vnde eruitur lapis quem Plinius Cadmiam, ſeu ærosum vocat, hodie Climia, vel Calamina dicitur: ex eo & ære fit orichalcum.

INSERTA DVCATVS LIMBVRGENSIS *les Enclaues de Limbourg.*	FALCOBVRGENSIS COMITATVS *le Côté de Valkenbourg, en Fräcqmöt.*	Falcoburgum: *Valkenbourg*, aliter *Francmont*, in agro feraci ad Fl. Gulpam *Gulp*, à quo non procul Abbatia S. Gerlaci prædiues.
	DALHENSIS COMITATVS *le Comté de Dalhen.*	Dalhemum: *Dalhen*, ad Fl. Beruinum *Berume*, arcem habet munitiſſimam. Huc quoque pertinet Abbatia Vallis Dei percelebris.
	RHOLDVCENSIS COMITATVS *le Comté de Rholduc.*	Rholducum, ſeu Rhodia Ducis: *Rholduc*, Flandris *Hertogen-Rhode*, oppidulum lautum ad Fl. Vormam *Vorm*.

§. 9. *Gueldria Hiſpanica, ſeu Tetrarchia Ruremundana*, la Gueldre Eſpagnole, *aliter* le quartier de Ruremonde, *quarta pars Gueldriæ.*

GVEL-	RVREMVNDA: *Ruremonde*, ſeu *Ruermonde*, vbi Rura Fl. *Roer* cadit in Moſam, vnde & vrbi nomen: *Mund* enim

DRIA

- oſtium ſonat, ab Othone tertio Gueldriæ Duce muris cincta, nunc Epiſcopalis.
- Venlonum: *Venlo*, vrbs munitiſſima ad Moſæ ripam, vnde initium Foſſæ S. Mariæ, ſeu Incilis Eugeniani, *le Canal de Sainƈte Marie*, deſinentis ad Bergam-Rheni *Rhinberg*. Hîc duo hæc flumina Hiſpani iungere parabant in magnum Reip. Batauicæ detrimentum, quod ſex millionibus annui reditus æſtimabant.
- Gueldria: *Gueldres*, Flandricè *Gelder*, in medio Foſſæ Eugenianæ ad Fl. *Niers*.
- Stralenum: *Stralen*, arx munitiſſima.
- Vacthendonium: *Vactendonk*, ad Fl. *Niers*.
- Monfortium: *Montfort*, municipium amplum ſine mœnibus, ſed vrbium priuilegiis gaudet.

la Gueldre.

INSERTA GVELDRIÆ, *les Enclaues de Gueldre.*

- COMITATVS HORNENSIS, *le Comté d'Hoorn.*
  - Horna: *Hoorne*, cum caſtro non procul à Moſa, vbi Inſulam efficit Vertium *Veert*, cultum municipium loco egregiè riguo.
  - *Quidam hunc Comitatum Tetrarchiæ Boſcoducenſi tribuunt.*
- KESSELIENSIS TRACTVS, *Tlantvan Keſſel.*
  - Hîc nulla vrbs, nullũ municipium, pagi aliquot, regio paludoſo loco Brabantiæ prætenditur vulgò *Die-peel.*
- MVRIENSIS COMITATVS, *le Comté de Mœurs.*
  - Muria: *Meurs*, aliter *Moers*, munitiſſima vrbs Principis Arauſicani.
  - Creueltia: *Creuelt*, lautum municipium.
  - *Quidam Comitatum hunc Colonienſi ditioni attexunt, aliĳ ab omnibus omnino ſeparant.*

CAPVT IV.

De admirandis Belgĳ.

PASSIM in Belgio, ſed potiſſimùm in Comitatu Namurcenſi eruitur è terra lapis vnde excitatur ignis, iſque feruentiſſimus: augetur aquâ, extinguitur oleo. Grauis ille inſuetis, ſed ſi modi-

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

cum ſalis inieceris parùm, aut nihil incommodus erit. *Ortelius.*

Circa Fanum S. Audomari *S. Omer*, terræ ad ingreſſum ambulantium tremunt, quemadmodum & in agro Brabantino qui dicitur *Peel*, neque hac tranſire poſſunt currus niſi hyeme terra riguerit. *Idem.*

Circa Fanum quoque S. Audomari paruæ viſuntur Inſulæ fluctuantes, in quas indigenæ abigunt armenta, & eas à continenti repellunt, mox veſpere admouent, cùm eadem in ſtabula reuocant. *Idem.*

Calx viua eruitur è terra in Hannonia. *Idem.*

Ypris in Flandriâ in Foro publicæ Porticus *des Halles*, excitatæ ſunt iam pridem, quarum in lignis nullæ araneorum telæ, nulla aranea. Aliqui refundunt cauſam in naturam ligni, aiunt alij trabes ex Daniâ allatas toto mari fluctuaſſe, & algâ maris ritè maceratas hanc virtutem contraxiſſe.

Item in municipio Hagâ cognomento Comitis, *la Haye*, deprehenditur in palatio Principis Arauſicani, in quibus præterea nulla caries. Ferunt autem ex Hiberniâ huius ædificij trabes allatas eſſe. *Liber de vrbibus mundi.*

Harlemi in Hollandiâ vixit aliquot annis Sirena anno Chriſti 1403. capta in vicino lacu, eò nempe tempeſtatis vi delata erat. Veſcebatur pane, nebat, imò & Crucifixum adorabat; vixitque aliquot annis ſemper tamen muta. *Io. Laëtius in Belgio confœderato.*

Supra Zippam agger viſitur dictus *Hondsborch*, Sylua Canis, vbi Scyllæ atque Caribdis latratus renouantur, vnde loco nomen, quia verè latrare videntur vndæ. *Idem Laëtius.*

FINIS PRIMI TOMI.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN